

Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan
med tilhørende tiltaksprogram

Planprogram for Nordland og Jan Mayen vannregion

Foto: Lars Ekker, Storelva ved Festvåg i Bodø kommune. Steigtinden i horisonten.

Sammen for bedre vannmiljø!

Regional vannforvaltningsplan for Nordland og Jan Mayen, med tiltaksprogram og handlingsprogram, skal oppdateres for perioden 2028 til 2033.

Oppdatering av planen er viktig fordi forholdene i og rundt vannet endrer seg over tid. Vannet står ikke i ro, og det gjør ikke vi heller. Nye utfordringer oppstår, og måten vi bruker vannet på endrer seg. Derfor tilpasser vi planen til dagens forhold, og legger vi til rette for at vannet kan brukes, samtidig som vannmiljøet og livet i vannet ivaretas.

Dette dokumentet forklarer hvordan vi vil oppdatere planen for å møte dagens utfordringer og finne gode løsninger for regionen. Det viser hva vi forventer av myndigheter som har ansvar for å delta i arbeidet, og hvordan andre kan bidra med kunnskap og innspill.

Planprogrammet er laget i samarbeid med arbeidsutvalget og vannregionutvalget for Nordland. Takk til vannområdene/kommunene, statsforvalteren, statlige- og regionale myndigheter for viktige bidrag!

Vann er en av våre mest verdifulle ressurser. Når vi nå skal oppdatere planen ønsker jeg å oppfordre alle berørte parter til å delta aktivt i det videre arbeidet. Jo flere som deltar, jo bedre blir resultatet. Dette for å sikre at planen blir en relevant og samlende en plan som sikrer et godt vannmiljø for oss og kommende generasjoner.

Arne Ivar Mikalsen, februar 2026

Leder for Nordland og Jan Mayen vannregion og fylkesråd for samfunn, kultur og miljø

Innhold

Innhold	3
1 Innledning	4
1.1 Planens formål	4
1.2 Bakgrunn for planarbeidet	4
1.3 Om planarbeidet	5
2 Hovedmålsetning og prioriteringer	6
2.1 Vannmiljøet skal forbedres og beskyttes mot forringelse	6
2.2 Prioriteringer av tiltak i planarbeidet	6
3 Tema som får forsterket oppmerksomhet i planperioden	7
3.1 Arbeid med hovedutfordringer	8
3.2 Regionale planretningslinjer om vannmiljø	9
3.3 Klimaendringer og klimatilpasning	9
3.4 Restaurering av vassdrag	10
3.5 Plastforsøpling	10
4 Føringer og rammer for arbeidet	11
4.1 Internasjonalt samarbeid med felles mål	11
4.2 Forvaltning av nedbørsfelt	11
4.3 Lover og rammer for arbeidet	12
4.4 Nasjonale føringer og presiseringer	13
5 Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram	14
5.1 Virkning for sektormyndigheter	14
5.2 Sammenheng med andre planer og miljømål	15
6 Vannregionen vår – planområdet	15
6.1 Kort beskrivelse vannregionen	15
6.2 Internasjonale vannregioner	18
7 Organisering av planarbeidet	19
7.1 Oppgaver og ansvar i vannregionen	19
7.2 Organisering av planarbeidet i Nordland vannregion	19
8 Konsekvensutredning: planens virkning på miljø og samfunn	22
9 Planprosess, fremdrift og medvirkning	23
9.1 Fremdrift og organisering av arbeidet	23
9.2 Plan for medvirkning	24

1 Innledning

Regional plan for vannforvaltning skal bidra til å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet i tråd med vannforskriften. Det overordna målet er at alt vann skal ha god tilstand (økologisk og kjemisk miljøtilstand), jf. vannforskriften §§ 4 til 7. Den regionale planen skal nå oppdateres for planperioden 2028-2033.

Planprogrammet beskriver:

- hva som er formålet med planarbeidet
- hvordan prosessen fram mot oppdatert plan skal gjennomføres
- hvem som er involvert i planarbeidet
- når du kan involvere deg og gi innspill
- hvor du finner mer informasjon

Forklaring på ord og uttrykk i vannforvaltningen finner du i vedlegg 1. Begreper og definisjoner.

Hensikten med planprogrammet og høringen av det, er å gi mulighet for tidlig medvirkning, god informasjon og dialog, og forutsigbarhet for alle berørte.

1.1 Planens formål

Regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram er regionens planverktøy for å sikre en helhetlig og samordnet forvaltning av vannmiljøet, der alle sektormyndigheter (statlige, regionale og kommunale) bidrar for å oppnå målet om god miljøtilstand i alt vann.

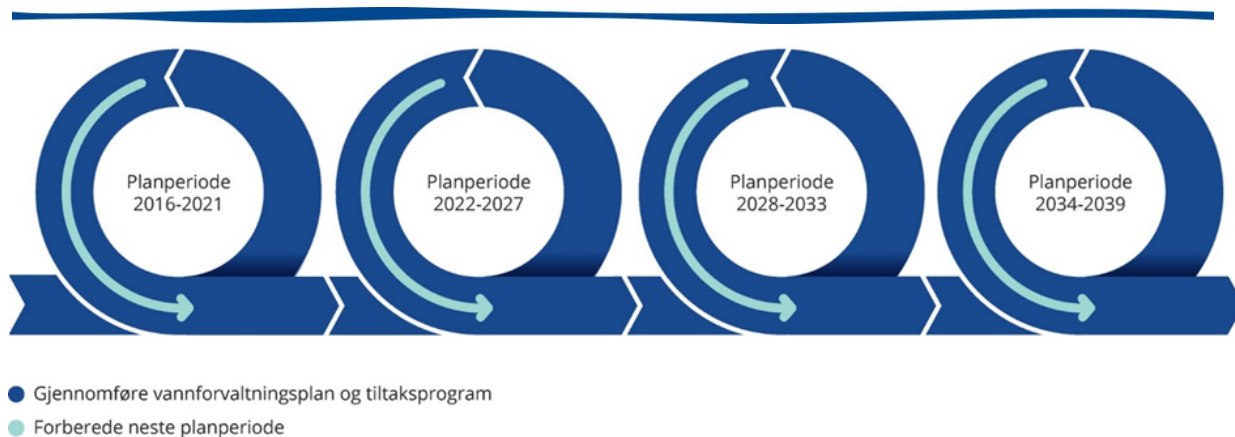
Planen beskriver miljøtilstanden for vannet, og hva som er de viktigste påvirkningene på vannmiljøet. Alt vann i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann (vannforekomster) har miljømål. Miljømåla fastsettes ved vedtak av den regionale vannforvaltningsplanen, og er hjemla i vannforskriftens kap. 2. Informasjon om miljømål, miljøtilstand og status måloppnåelse for den enkelte vannforekomst finner du i Vann-Nett.

En **vannforekomst** er grunnenheten i vannforskriften. De er avgrensede, og til dels betydelige mengder med vann. F.eks. en innsjø, magasin, elv, kanal, bekkefelt, grunnvann, fjord eller kyststrekning.

Til hver regionale vannforvaltningsplan lages et tiltaksprogram, som oppsummerer alle tiltak myndighetene har vurdert som nødvendige for å oppfylle miljømålene (vannforskriften § 25). Tiltaksprogrammet er sektorovergripende og bygger på kunnskapsgrunnlaget som er utarbeidet for de regionale vannforvaltningsplanene. Tiltaksprogrammet skal være i overensstemmelse med nasjonale føringer og statlige planretningslinjer. Ansvarlig myndighet har ansvar for å følge opp tiltakene. Les mer om [tiltaksprogrammene og tiltak i vann her](#).

1.2 Bakgrunn for planarbeidet

Arbeidet etter vannforskriften er et permanent, økosystembasert forvaltningssystem. Planarbeidet er et fastsatt krav i vannforskriften, og vannforvaltningsplanene med tilhørende tiltaksprogram skal oppdateres hvert sjette år. Ved rullering av planene gjøres en oppdatering av status- hva er oppnådd i forrige planperiode, for deretter å gjøre nødvendige justeringer i inneværende planperiode for å komme i mål med fastsatte miljømål. Se figur 1 med oversikt over planperiodene i vannforvaltningen.

Figur 1 Oversikt over planperiodene i vannforvaltningen. Kilde: Vannportalen.no

Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget (overvåking, inklusive problemkartlegging, oppdatering av Vann-Nett) og tiltaksgjennomføring pågår kontinuerlig.

Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble vedtatt og godkjent i 2021-2022 og gjelder til slutten av 2027. Planen skal nå oppdateres og justeres. Plandokumenter for planperioden 2022-2027 finner du her: [Regionale vannforvaltningsplaner 2022 - 2027 med tilhørende dokumenter.](#)

1.3 Om planarbeidet

Nordland fylkeskommune er utpekt som vannregionmyndighet for vår vannregion og skal koordinere arbeidet med oppdatering av vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram, lede vannregionutvalget, og samordne bidragene fra sektormyndighetene. Arbeidet skal skje i nært samarbeid med berørte statlige og regionale myndigheter og kommuner i vannregionutvalget. For mer informasjon se kapittel 7.

Deltakelse fra berørte myndigheter er viktig for at oppdatert forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram har et godt nok kunnskapsgrunnlag, og at alle sider ved planens betydning blir tilstrekkelig belyst og tatt hensyn til. Dette forutsetter aktiv deltagelse fra berørte myndigheter i alle deler av planprosessen. Vannregionmyndigheten vil legge til rette for deltakelse gjennom møtevirkosomhet, dialog, befaringer og lignende i perioden hvor dokumentene lages.

Det skal legges til rette for medvirkning fra organisasjoner og allmenheten. Statlige- og regionale organer, samt kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak (jf. pbl § 8.3). Les mer her:

- [Ulike myndigheters bidrag i det regionale planarbeidet \(brev fra 2019 om nasjonale føringer, kapittel 2\)](#)
- [Kommunenes oppgaver og ansvar i vannforvaltningen \(presisering fra KLD 2021\)](#)
- [Vannregionutvalget og rammer for vedtak \(presiseringer 2023\)](#)

Samtidig med utarbeiding av planprogrammet, er det laget et dokument om hovedutfordringer i vannregionen. Dokumentet inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand, påvirkninger, og status for gjennomføring av tiltak. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene og vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid om forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

2 Hovedmålsetning og prioriteringer

Dette kapittelet beskriver formålet med vannforskriften, målene for vannforekomstene og hvordan prioritering av tiltak skal gjøres.

2.1 Vannmiljøet skal forbedres og beskyttes mot forringelse

Vannforskriften har gitt vannmiljøet en ekstra beskyttelse. Formålet i vannforskriften er å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet. Det overordna målet er at alt vann skal ha god tilstand (økologisk og kjemisk) jf. § 4, 6 og 7 i vannforskriften. Vannforekomster med vesentlige fysiske endringer som følge av samfunnsnyttig aktivitet, eksempelvis vannkraftregulering, har egne miljømål som tar hensyn til den samfunnsnyttige aktiviteten, jf. vannforskriftens § 5. Disse blir kalt for sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF).

For å beskytte og forbedre vannmiljøet skal det gjennomføres miljøtiltak. Dette er tiltak for å:

- beskytte vannmiljøet ved å gjøre forebyggende tiltak i vannforekomster som har god tilstand i dag, men er utsatt for påvirkninger som kan gjøre det dårligere på sikt.
- forbedre eller restaurere vannmiljøet der hvor miljømålene ikke er nådd i dag.

Forbedringstiltakene som skal gjøres deles inn i grunnleggende og supplerende tiltak. Grunnleggende tiltak skal uansett gjennomføres i henhold til lovverket. Supplerende tiltak gjennomføres hvis grunnleggende tiltak ikke er nok for å nå miljømålene. Det vil si at det er målene i vannforskriften som utløser de supplerende tiltakene.

I vannforskriften § 4 er det et generelt miljømål å beskytte vannmiljøet mot forringelse. I vannforskriften § 12 stilles det strenge vilkår for å unntaksvis tillate ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan føre til at miljømålene ikke nås eller at tilstanden blir dårligere. Klima- og miljødepartementet har utarbeidet en egen [veileder om bruk av vannforskriftens § 12](#).

«...tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand» (§ 4). «For grunnvann er målet god kjemisk og kvantitativ tilstand» (§ 6).

Arbeidet må forholde seg til fristene i vannforskriften. For vannforvaltningsplanene som skal gjelde i 2028-2033, skal tiltak være operative innen utgangen av 2030 (§ 25), og miljømål skal nås innen utgangen av 2033 (§ 8). Hvis naturforholdene tilsier det, kan måloppnåelse utsettes (§ 9). I særlige tilfeller der det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålene, kan det fastsettes mindre strenge miljømål (§ 10). Selv om unntak i form av tidsutsettelse eller mindre strenge mål brukes, skal alle praktisk gjennomførbare tiltak gjøres for å unngå forringelse av tilstanden i vannforekomstene. Alle unntak skal revurderes ved hver oppdatering av forvaltningsplanene.

2.2 Prioriteringer av tiltak i planarbeidet

Ansvar for oppfølgingen av vannforskriften og gjennomføring av miljøtiltak er lagt til ulike sektormyndigheter. Dette innebærer at forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet skal følges opp sektorvis og med sektorenes eksisterende virkemidler.

Prioritering av tiltak i planarbeidet handler om fordeling av tiltakene geografisk (hvor begynner vi), over tid (hva gjør vi i denne planperioden og hva må utsettes til neste) og når oppfyller vi miljømålene eller har sørget for beskyttelse. Sektorene har derfor en viktig rolle i å prioritere rekkefølgen av egne tiltak og ta stilling til måloppnåelse og eventuell tidsutsettelse. Bruk av fristutsettelse av måloppnåelse betyr ikke utsettelse av gjennomførbare tiltak. Dialogen i planarbeidet skal bidra til samordning der flere sektorer påvirker.

Viktige huskereglene i det videre arbeidet:

- Hver sektor må ta sin del av ansvaret, og prioritering handler ikke om å sette tiltak i ulike sektorer opp imot hverandre.
- Grunnleggende tiltak skal gjennomføres først og ikke «settes opp mot» supplerende tiltak i egen eller andre sektorer
- Tiltak for å oppnå krav i lovverk er en prioritert oppgave for «alle» og kan ikke prioriteres bort
 - 1. prioritet bør være vannforekomster hvor tilstanden er moderat eller dårligere og/eller hvor det er viktige brukerinteresser som for eksempel drikkevann, badeplasser, fiskeinteresser eller lignende. Vannforekomster med viktige miljøverdier vil også være helt sentralt her.
 - 2. prioritet bør være øvrige vannforekomster som er i god eller svært god tilstand, eller hvor det ikke er viktige brukerinteresser som er påvirket.
- Vedtatte beskyttelseskrav til f.eks. drikkevannskilder er ikke gjenstand for diskusjon i planarbeidet.
- Hvis grunnleggende tiltak ikke er nok for å oppnå målene må supplerende tiltak utredes og gjennomføres. Hvis gapet mellom dagens tilstand og miljømål er stort kan grunnleggende og supplerende tiltak med fordel gjennomføres samtidig.
- I vannforekomster der tilstanden er god eller bedre skal grunnleggende tiltak gjennomføres. Supplerende tiltak skal bare gjøres der det er nødvendig for å beskytte vannforekomsten mot dårligere tilstand.

Sjekk Vann-nett.no, eller kontakt fylkeskommunen, for en oversikt over tiltak tilhørende de ulike sektorene. I det videre planarbeidet vil nasjonale føringer klargjøre det regionale og lokale handlingsrommet. Se kapittel 4.4.

3 Tema som får forsterket oppmerksomhet i planperioden

Vannforskriften stiller tydelige krav til hva som skal gjennomføres ved oppdatering av vannforvaltningsplanen og hvordan planen skal følges opp av ansvarlige myndigheter. Dette beskrives i kapittel 1 og 2.

Dette kapitlet beskriver tema utover det som er lovpålagt og som det er ønskelig å jobbe med for å sikre at flest mulig miljømål nås i kommende planperiode. Dette kan være:

- Verktøy eller kunnskap som må på plass for å kunne jobbe med hovedutfordringene i vannregionen
- Tema av stor betydning for vannforvaltningsarbeidet i Nordland
- Endringer som kan bidra til å forbedre og effektivisere vannforvaltningsarbeidet

Ved utarbeiding av planforslaget vil det vurderes å inkludere mål for planperioden i den regionale planen. Formålet med dette er å gi en tydelig strategisk retning for vannforvaltningsarbeidet i vannregionen, tydeliggjøre tema som får forsterket oppmerksomhet i planperioden og koble disse med aktiviteter i handlingsprogrammet.

3.1 Arbeid med hovedutfordringer

Dokumentet *Hovedutfordringer* gir en oversikt over miljøtilstand og menneskeskapte påvirkninger på vannmiljøet i Nordland. Dokumentet viser at avløpsvann, vannkraft og jordbruk står for det klart største antallet registrerte påvirkninger på vannforekomster i vannregionen. Endringer som kan bidra til forbedret miljømålsoppnåelse innen disse temaene kan derfor ha stor betydning for vannmiljø.

Ved høring av planprogrammet ble det tydelig at det fremdeles er et stort behov for å veilede og støtte kommunene ved oppfølging av vannforskriften innenfor tema som avløp og landbruk. Høringen viser også at det er stor interesse hos næring og frivillige organisasjoner, til å bidra med kunnskap og innspill i saker der vannforskriften kan ha betydning for vannkraften. Innspillene underbygger behovet for å jobbe videre med veiledning, koordinering og medvirkning for disse temaene i kommende planperiode.

Avløpsvann

Kommunenes viktigste virkemiddel knyttet til avløpsvann er å ha oppdaterte kommunale hovedplaner for avløp. Generelt anbefales kommunene å ta helhetlige grep, der man ser kommunale avløpssystemer, spredte avløp og annen type overvannshåndtering i sammenheng, ved utarbeiding av slike planer. Det er også viktig at kommunene prioriterer tiltaksgjennomføring basert på tilstand og risikovurderinger etter vannforskriften, i tillegg til kost/nytteanalyser.

I Nordland ser vi at det i mange kommuner er manglende oppfølging av eksisterende krav og regelverk, f.eks. etterslep på å innføre rensing av avløp. For å redusere påvirkningen avløp har på vannmiljø i regionen vil det være aktuelt å se på hvordan vannforvaltningen kan bidra til at flere kommuner jobber likt og får oppdaterte kommunale hovedplaner avløp. Utarbeiding av hovedplan avløp og vannmiljø gir et overordnet strategisk verktøy for håndtering av avløpsvirksomheten og annet arbeid knyttet til vannmiljø i kommunen. For eksempel kan det utarbeides en mal med beskrivelse av hva en slik hovedplan skal inneholde, hvilke analyser den skal omfatte, og hvordan den bør følges opp.

Jordbruk

Ved utarbeiding av gjeldende vannforvaltningsplan ble kommunene i Nordland utfordret til å velge ut to til tre vannforekomster med påvirkning fra jordbruk i hver kommune som kommunens satsingsområde i planperioden (2022-2027). Flere kommuner har valgt ut sine prioriterte vannforekomster, men det er potensiale for flere.

Ved oppdatering av vannforvaltningsplanen vil alle kommuner i Nordland på ny oppfordres til å prioritere to til tre vannforekomster med påvirkning fra jordbruk som deres satsingsområde. De utvalgte vannforekomstene vil bli gjenstand for detaljert kartlegging og behovet for konkrete tiltaksplaner vurdert. Det vil også sees på hvordan arbeidet med oppfølging av de prioriterte vannforekomstene kan forbedres i arbeidet med oppdatering av vannforvaltningsplanen.

Vannkraft

Vanndirektivet stiller krav om miljøtilpasninger i vannkraften. Vannkraftnæringen må rapportere på EUs taksonomi for å vise at deres drift er i samsvar med kravene som stilles der. Vannkraftnæringen ønsker derfor å bidra til å oppdatere kunnskapsgrunnlaget som benyttes i vannforvaltningsarbeidet. Ved oppdatering av planen er det ønskelig med dialog mellom NVE, Miljødirektoratet, Statsforvalteren og de større kraftselskapene i Nordland for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget knyttet til vannforekomster påvirket av vannkraft.

Innspill til saker om revisjon av konsesjonsvilkår for eksisterende vannkraftutbygginger er en viktig mulighet til å fremme forslag i vilkårene som kan bidra til et bedre vannmiljø i Nordland. Det vil sees på mulighetene for å bruke eksisterende organisering i vannregionen (som arbeidsgrupper) for å diskutere sakene og bidra til gode vannrelaterte innspill.

3.2 Regionale planretningslinjer om vannmiljø

Forebyggende arbeid for å bevare et godt vannmiljø gjennom planlegging er kanskje den billigste og mest effektive måten å sikre en god forvaltning av vannressursene på kort og lang sikt. Ivaretagelse av vannmiljøet i kommunal- og regional arealplanlegging er derfor et viktig virkemiddel for å nå målene i vannforvaltningen.

Gjeldende vannforvaltningsplan inneholder egne retningslinjer for arealplanlegging etter plan- og bygningsloven og vannforskriften. Det vil gjennomføres en felles evaluering av retningslinjene for å høste erfaringer ved bruk av disse i ulike vannregioner. For å gjøre plansystemet i Nordland mer oversiktlig, vil retningslinjene om vannmiljø samles med øvrig arealpolitikk for Nordland, i regional plan for arealforvaltning. Resultat og anbefalinger fra felles evaluering blant vannregionene vil spilles inn i høringsperioden til regional plan for arealforvaltning.

3.3 Klimaendringer og klimatilpasning

Framtidens klima ventes å gi utfordringer og behov for tilpasninger. Flere av effektene av klimaendringene vil gi behov for håndtering av økte overvannsmengder, eksempelvis er både intensiteten og hyppigheten av episoder med kraftig nedbør forventet å øke og både antallet og omfanget av regnflommer likeså (Norsk klimaservicesenter, Klimaprofil Nordland).

Dette vil ha betydning for vannmiljøet. Økte nedbørsmengder kan for eksempel føre til spredning av forurensing og forsøpling. Dagens overvannsystemer trenger tilpasninger for å forebygge dette. Gjennom å velge naturbaserte løsninger for overvannshåndtering kan vi oppnå flere gode effekter av tiltakene, som økt biologisk mangfold og mer natur i ellers urbane områder, noe som i sin tur er med på å regulere temperaturen og øke trivselen i området. Naturbaserte løsninger for overvannshåndtering bidrar også til klimatilpasning, da det kan dempe effektene av naturfarer som flom. Imidlertid blir naturbaserte løsninger ofte valgt bort eller ikke vurdert i det hele tatt. Dette er et viktig tema for vannforvaltningen å sette lys på og å jobbe for at naturbaserte løsninger skal bli standard i nye utbygginger og ved restaurering og ombygging.

Økt nedbør og avrenning kan også gi høyere tilførsel av næringsstoffer, fra for eksempel jordbruks- eller utbygde områder, til vannforekomster i sjø og fjorder. Det er behov for mer kunnskap om hvordan oksygeninnvå og andre faktorer som næringsstoffsaltutslipp påvirkes av klimaendringer.

Det er svært viktig at sektormyndighetene vurderer hvordan klimaendringene kan endre deres miljøpåvirkninger og ansvarsområder innenfor vannforvaltningen. Ettersom konsekvensene av klimaendringene kan være uforutsigbare, kan det være vanskelig å finne de rette tiltakene for å forbedre og beskytte vannmiljø. For å følge opp dette tema ved oppdatering av planen er det ønskelig å arrangere en samling, eller et seminar, om klimaendringer i Nordland, effekter på vannmiljø og mulige tiltak.

3.4 Restaurering av vassdrag

Restaurering av tidligere fysiske inngrep i vassdrag og sjøvannsforekomster har mange positive effekter. Dette kan være bedre levekår for fisk, mer attraktive områder for friluftsliv, mer effektiv naturlig rensing av overvann, bedre vannmiljø og naturbasert klimatilpasning.

Prioriterte vassdrag og restaureringsprosjekter for 2022-2027 framgår i vedlegg 5 i gjeldende vannforvaltningsplan. Formålet med vedlegget er å gi en oversikt over omforente prosjekter som vil være gjenstand for prioritering av tilgjengelige statlige og regionale tilskuddsmidler. Tilskudd er imidlertid ment å være et supplement til annen finansiering. Hovedprinsippet er at den som er ansvarlig for påvirkningen, det vil si inngrep eller forurensning, dekker kostnadene med restaurering. Vedlegget vil oppdateres som del av det kommende planarbeidet. Vassdragsanlegg som ikke lenger er i bruk og heller ikke holdes ved like, bør fjernes. Oppdatert plan vil søke å synliggjøre i hvilke vassdrag eldre vassdragsanlegg er en særlig utfordring.

Direktoratsgruppen for vannforvaltning har vedtatt en nasjonal strategi for restaurering av vassdrag (2021-2030). Strategien har som mål å restaurere minst 15 prosent av forringede vassdrag i Norge i perioden 2021-2030, og innen 2030 å restaurere vassdrag raskere enn vassdrag forringes. Det utarbeides nå en nasjonal handlingsplan for å følge opp strategien. I planarbeidet blir det aktuelt å se på hvordan vannforvaltningsarbeidet kan bidra til oppfølging av strategien i Nordland.

3.5 Plastforsøpling

Siden plastforsøpling er en ny påvirkning i vannforvaltningsarbeidet, vil det sannsynligvis ta noe tid før de gode tiltakene er definert og satt i verk. Sannsynligvis tar det enda lengre tid før et system med indikatorer for å måle utvikling er på plass. Arbeidet med indikatorer er en jobb som gjøres nasjonalt. Regionalt rettes fokus derfor mot tiltak, kartlegging og holdningsskapende arbeid.

Gjennom vannforvaltningsarbeidet vil sektorenes arbeid med plastforsøpling følges opp gjennom fokus på identifisering av tiltak og kunnskapsbehov, med påfølgende oppfølging av disse punktene. Veiledning knyttet til kommunenes ansvar som forsøplingsmyndighet vil prioriteres. I arbeidet med holdningsendringer vil det være avgjørende å bruke eksisterende organisering i vannregionen. Her vil arbeidsgruppene i vannområdene innen avløp og landbruk være viktige arenaer. Det må også vurderes om det bør etableres nye arbeidsgrupper knyttet til renovasjon. Regionalt vil vannregionutvalget og regional referansegruppe være viktige arenaer for kunnskapsdeling og samarbeid.

I det videre arbeidet med forvaltningsplanen vil det bes om innspill på problemområder basert på noen utvelgelseskriterier, for eksempel viktige friluftslivsområder, bynære vassdrag, etc. Formålet med dette er å styrke kunnskap om plastforurensning i Nordland, samt å velge ut noen områder somgis en prioritet knyttet til regional kartlegging og regionale og nasjonale tilskuddsmidler.

4 Føringer og rammer for arbeidet

Det er både internasjonale og nasjonale mål og føringer for vannforvaltningen. Dette gir tydelige rammer for hvordan vi skal jobbe for å beskytte og forbedre vannmiljøet. Arbeidet vil også kunne bidra til å oppfylle andre miljømål. Godt vannmiljø er en forutsetning for alt liv på jorda og er en grunnleggende del av naturmiljøet, jf. FNs bærekraftsmål nr. 6 (rent vann og gode sanitærforhold), 14 (liv under vann), 15 (liv på land) og 17 (samarbeid for å nå målene).

Vannforvaltningsplanene vil være et vesentlig bidrag til å oppfylle flere av FNs bærekraftsmål. Påvirkning og samspill med den sosiale og økonomiske bærekraftdimensjonen skal komme tydelig fram i de oppdaterte vannforvaltningsplanene.

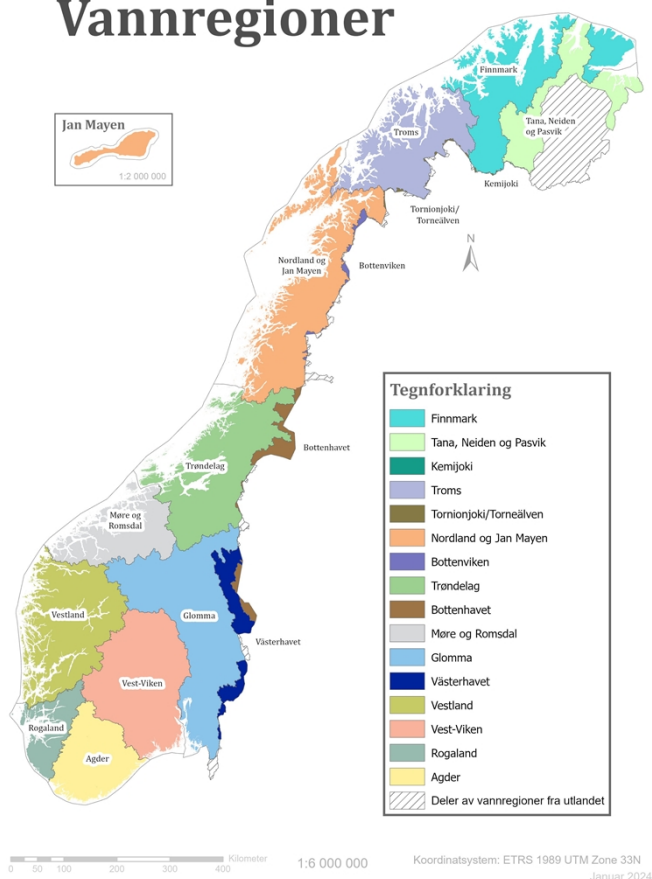
4.1 Internasjonalt samarbeid med felles mål

Den helhetlige og samordnede vannforvaltningen i Norge bygger på det europeiske vanndirektivet, som er gjennomført i norsk rett i vannforskriften fra 2007. Hele Europa har forpliktet seg til å arbeide etter samme prinsipper og timeplan. Dette gjør det enklere å samarbeide om å ta vare på vannmiljøet i nedbørfelt som krysser landegrensene, og det gjør at vi kan lære ved å dele erfaringer og gode eksempler mellom landene. Det gir også mulighet for at landene kan sette i gang felles forskning og utvikling. I Norge samarbeider vi tett med våre nordiske naboland om vannforvaltningen, og deltar i den felles europeiske strategien for gjennomføring av vanndirektivet der det utarbeides felles veiledninger og verktøy.

4.2 Forvaltning av nedbørsfelt

Helhetlig og økosystembasert tilnærming til vassdrag og kystområder er et viktig prinsipp, og ser påvirkninger og prosesser i hvert nedbørfelt i sammenheng. Vannregionene er derfor inndelt etter nedbørsfelt, og følger ikke administrative grenser. Se kart over vannregioner i figur 2.

Vannregioner

Figur 2 Kart over vannregionene i Norge per januar 2024. Kilde: Vannforskriften Vedlegg I. Vannregioner og vannregionmyndigheter, figur 1.

4.3 Lover og rammer for arbeidet

Vannforskriften er hjemlet i [vannressursloven](#), [naturmangfoldloven](#), [forurensingsloven](#) og plan- og [bygningsloven](#) (pbl.). Alle disse lovene er derfor med å sette rammer for vannforvaltningsarbeidet.

Arbeidet med de regionale planprosessene etter vannforskriften følger i all hovedsak prinsippene og kravene i plan- og bygningsloven. I tillegg har vannforskriften egne krav som følge av vanndirektivet¹.

Vannforskriften §1:

Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Plan- og bygningsloven §1:

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

¹ [EUs rammedirektiv for vann \(vanndirektivet\) – konsolidert versjon](#)

Vannforskriften og forholdet til annet lovverk

Der det i lovverk eller beskytta område stilles strengere krav enn vannforskriften skal strengeste bestemmelse eller miljømål legges til grunn jf. § 13 og 17 i vannforskriften. Selv om tilstanden i en vannforekomst er god eller svært god så skal for eksempel rensekraft i medhold av regelverket gjennomføres. Vannforskriften setter rammer for utøvelse av annet regelverk, og formålet er både å forbedre og å beskytte vannmiljøet vårt.

Vannforskriften og beskyttelse etter sektorlovverk

I tråd med vannforskriften (§ 16) er det opprettet en oversikt i Vann-Nett over beskytta områder. For slike områder gjelder miljømål som følger av grunnlaget for beskyttelse, i tillegg til vannforskriftens generelle miljømål. Dette gjelder f.eks. drikkevannskilder, der det er egne hygieniske krav for å bidra til trygt drikkevann og redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann (§ 17), og badeplasser som bør oppfylle kriteriene for friluftsbad.

Miljømålet kan være verneformålet i et verneområde eller begrensning på ulike former for inngrep, for eksempel i nasjonale laksevassdrag. Dette legger føringer for ny aktivitet eller inngrep i beskyttede områder.

Beskyttet område:

Et geografisk avgrenset område underlagt beskyttelse etter sektorregelverk, jf. § 16. Dette gjelder områder med uttak av drikkevann, rekreasjonsformål (badevann), områder med næringsfølsomhet, naturtyper og arter og listes i vannforskriften vedlegg IV.

4.4 Nasjonale føringer og presiseringer

Nedenfor gjengis de gjeldende Nasjonale føringene per oktober 2025. Disse kan bli helt eller delvis erstattet dersom departementene gir reviderte eller nye nasjonale føringer.

- [Nasjonale føringer for arbeidet med å oppdatere de regionale vannforvaltningsplanene 2025](#)
- [Presisering av kommunane sine oppgaver og ansvar i vassforvaltninga \(2021\)](#)
- [Nasjonale mål for vann og helse med gjennomføringsplan \(2024\) - regjeringen.no](#)
- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#) gir også føringer for arbeidet med vannforskriften. Her klargjøres det at:
 - Kommunene bidrar til gode miljøforhold i og langs vassdragene gjennom deltakelse i arbeidet med vannområdene, gjennomføring av miljøtiltak og god arealforvaltning
 - Bruks- og verneverdiene i vassdragene sikres i planleggingen, og nedbygging av vassdragsnatur og utfylling i vassdrag reduseres
 - Planleggingen bidrar til å sikre naturverdier og god miljøtilstand i vann, blant annet ved å unngå å planlegge for byggetiltak i våtmark når det finnes gode alternativer
 - Samfunns- og arealplanleggingen samordnes med planlegging av vannforsyning og avløp, herunder overvannshåndtering og vurdering av naturbaserte løsninger
 - Vannforekomster som benyttes til vannforsyning må beskyttes mot forurensning med hensynssoner med tilhørende planbestemmelser. Dette kan også bidra til å redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann

En samling av [alle relevante føringer er å finne på Vannportalen](#).

5 Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram

I henhold til plan – og bygningsloven (§ 8.2) skal regional plan legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen. Dette slås også fast i vannforskriften (§ 29). Planen vil dermed gi føringer for sektormyndighetenes saksbehandling, og for arealplanlegging og utbygging i vannregionen. Ansvar for gjennomføring av tiltak for å oppnå miljømålene ligger til de enkelte sektormyndighetene.

Gjeldende vannforvaltningsplan inneholder planretningslinjer. Planretningslinjene vil revideres og videreføres i regional plan for arealforvaltning, som skal samle all arealpolitikk for Nordland i en plan. Det er i henhold til pbl. § 8.5 mulig å fastsette regionale planbestemmelser knyttet til retningslinjer for arealbruk i en regional plan, som skal ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser. Det foreligger per nå ingen planer om utarbeiding av regionale planbestemmelser om vannmiljø i forbindelse med de to planarbeidene.

Alle regionale planer skal ha et handlingsprogram med tiltak for gjennomføring av planen. Handlingsprogrammet skal synliggjøre behov for ressurser og samarbeid for å gjennomføre tiltakene, samt konkretisere ansvar for gjennomføring.

5.1 Virkning for sektormyndigheter

Ansvar for oppfølgingen av vannforskriften er lagt til ulike sektormyndigheter. Dette innebærer at forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer skal følges opp sektorvis og med sektorenes eksisterende virkemidler. Sektormyndighetene har ikke bare ansvar for å gjennomføre tiltak for å nå miljømålene, de må også sørge for tilstrekkelig kunnskap om påvirkninger, f.eks. gjennom kartlegging og overvåking. Ansvar medfører at sektormyndighetene må ha et internt system for oppfølging av vannforskriftsarbeidet.

Tiltaksprogrammene som følger vannforvaltningsplanen inneholder forslag til tiltakstyper, og har ikke et detaljeringsnivå som foregriper sektormyndighetenes påfølgende saksbehandling av det enkelte tiltak. Vedtak om gjennomføring av enkelttiltak som inngår i tiltaksprogrammet treffes av ansvarlig myndighet etter relevant lovgivning. I sektormyndighetenes saksbehandling vil det bli foretatt ytterligere avklaringer og konkrete vurderinger av fordeler og ulemper ved de enkelte tiltak før endelig beslutning om tiltaksgjennomføring blir tatt.

Les mer her: [Vannforvaltningsplaner og tiltaksprogrammer](#): detaljeringsgrad av tiltak og kostnader, dokumentenes status etter vedtak.

At vedtatte og godkjente regionale vannforvaltningsplaner skal legges til grunn betyr at statlige og regionale myndigheter og kommuner må hensynta miljømålet om å beskytte vannmiljøet mot forringelse (§ 4). Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes må vurderes etter vannforskriftens § 12, der det stilles strenge vilkår for unntak. Klima- og miljødepartementet har utarbeidet en egen [veileder om bruk av vannforskriftens § 12](#).

5.2 Sammenheng med andre planer og miljømål

Arbeidet med forvaltningsplanen skal sees i sammenheng med øvrig regional planlegging for å sikre at nødvendige koblinger er på plass og at mulige synergier blir utnyttet. Fylkeskommunens nettsider gir en [oversikt over gjeldende planer og strategier](#).

Følgende planer og styringsdokumenter i Nordland har særlig betydning for planarbeidet:

- Regional planstrategi 2024 - 2028
- Fylkesplan for Nordland 2013 – 2025
- Regional transportplan
- Regional plan for landbruk

Oppdatering av vannforvaltningsplanen må sees i sammenheng med følgende pågående planarbeid:

- Regional plan for arealforvaltning. Denne erstatter fylkesplanen ved vedtak
- Temaplan for transport. Denne erstatter transportplanen ved vedtak
- Regional plan for livskraftige lokalsamfunn

Direktoratsgruppen for vannforvaltning har i 2025 utarbeidet en ny digital [veileder om vannmiljø i arealplanlegging](#). [Forskrift om konsekvensutredninger](#) § 21 nevner spesifikt at vesentlige virkninger for *vannmiljø*, jf. *vannforskriften* skal vurderes i konsekvensutredninger av reguleringsplaner og tiltak. Miljødirektoratet har utarbeidet en egen håndbok- M-1941 om hvordan [utrede konsekvenser for vannmiljø](#).

Planforslag som er i strid med godkjent regional vannforvaltningsplan, herunder de miljømålene som planen setter, og kravene i vannforskriften § 12 for å tillate ny aktivitet eller nye inngrep, er grunnlag for vurdering av om innsigelse skal fremmes².

Arbeidet med vannforskriften kan bidra til å oppfylle andre miljømål, og må sees i sammenheng med miljømål både nasjonalt og internasjonalt. Les mer om [nasjonale og internasjonale miljømål her](#).

6 Vannregionen vår – planområdet

Planområdet for den regionale vannforvaltningsplanen er arealet i vannregionen. Dette kapittelet beskriver vannregionen og vannområdene den er inndelt i.

6.1 Kort beskrivelse vannregionen

Nordland og Jan Mayen vannregion strekker seg fra fylkesgrensene mot Trøndelag i sør til Troms i nord, og fra svenskegrensen i øst og til 1 nautisk mil utenfor grunnlinjen i øst. Nordland fylke dekker 12 % av Norges landareal og består av 41 kommuner, med totalt 243.081 innbyggere.

Nordlandskysten utgjør totalt 34 prosent av landets indre territorialfarvann 25 % av Norges kystlinje.

Deler av vannregionen strekker seg videre inn i Sverige og deler av vannregioner i Sverige strekker seg inn i Norge (se figur 1). Vedtaksmyndigheten stopper imidlertid ved grensen. Les mer om dette i kapittel 1.2.2.

² [Rundskriv T-2/16 fra Klima- og miljødepartementet](#)

Totalt består vannregionen av 4099 vannforekomster. Tabell 1 viser hvordan disse fordeler seg mellom elver og bekkefelt, grunnvann, innsjøer og kystvann.

Tabell 1 Oversikt over vannforekomstene i regionen i Nordland og Jan Mayen. Kilde: Vann-nett.no, 21.10.2024.

Type vannforekomst	Antall vannforekomster	Av disse: Antall SMVF*	Areal/lengde
Kystvann	579	41	30 967 km ²
Grunnvann	74	0	298 km ²
Innsjøer	795	140	1 532 km ²
Elver og bekkefelt	2 651	362	61 250 km
Antall totalt	4 099	543	

* SMVF: Vannforekomster der samfunnsnyttig aktivitet har tilstanden i så stor grad at god økologisk tilstand ikke kan oppnås, uten at det går vesentlig ut over formålet med aktiviteten (Se vedlegg 1).

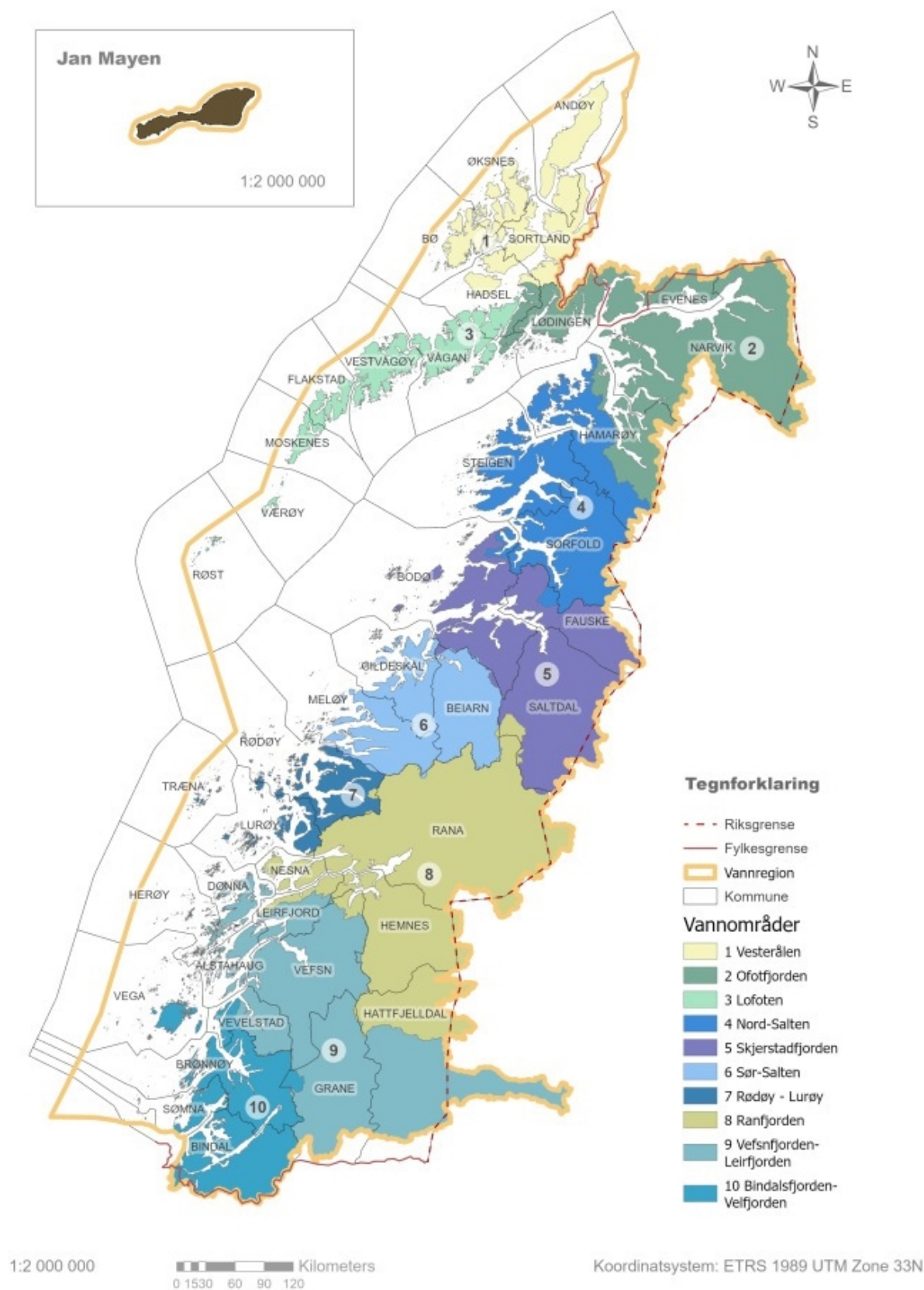
Inndeling i vannområder

Nordland vannregion er delt inn i ti vannområder. Formålet med vannområdene er å etablere hensiktsmessige enheter for arbeidet, hvor berørte aktører (kommuner, sektormyndigheter og fylkeskommuner) samarbeider for å gjennomføre sine oppgaver iht. vannforskriften.

Tabell 2 Oversikt over vannområdene i Nordland og Jan Mayen vannregion, og hvilke kommuner som har areal i vannområdet.

Vannområde	Kommuner der hele, eller store deler av, arealet ligger innenfor vannområdet
Vesterålen	Andøy, Øksnes, Bø, Sortland og Hadsel (og deler Kvæfjord i Troms/Finnmark)
Lofoten	Flakstad, Moskenes, Røst, Vestvågøy, Vågan og Værøy og deler av Hadsel.
Ofofjorden	Narvik, Lødingen, Tjeldsund, Evenes og Hadsel.
Nord-Salten	Hamarøy, Steigen, Sørfold, Narvik, Fauske og Bodø.
Skjerstadfjorden	Bodø, Fauske, Saltdal og Beiarn.
Sør-Salten	Meløy, Gildeskål, Beiarn og Rødøy.
Rødøy-Lurøy	Lurøy, Rødøy og Træna.
Ranfjorden	Rana, Hemnes, Nesna, Hattfjelldal, Leirfjord, Lurøy, Saltdal og Vefsn.
Vefsnfjorden-Leirfjorden	Alstahaug, Dønna, Herøy, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Vevelstad og Hemnes.
Bindalsfjorden-Velfjorden	Bindal, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad og Grane.

Kart over Nordland og Jan Mayen vannregion

Figur 3 Kart over Nordland og Jan Mayen vannregion

Jan Mayen

Forvaltningsplanen omfatter også Jan Mayen. Jan Mayen hører med til Kongeriket Norge, og er dermed omfattet av EØS avtalen. Dette medfører at arbeidet med vannforskriften også omfatter øya. Nordland fylkesting har imidlertid ikke vedtaksmyndighet på øyriktet slik at denne delen av planen kun er til informasjon, ikke vedtak.

Plan- og bygningsloven gjelder for fastlands-Norge og dermed ikke Jan Mayen. Jan Mayen har ingen fastboende, noe som medfører at det ikke velges kommunestyre eller fylkesting. Staten er myndighet og har gitt det administrative ansvaret for øya til Statsforvalteren i Nordland. På bakgrunn av dette er Jan Mayen innlemmet i forvaltningsplanen for Nordland.

Figur 3 viser kart over Jan Mayen. Ved den smaleste delen av øya ligger øyas to innsjøer, Nordlaguna og Sørlaguna. Sørlaguna er mye større enn Nordlaguna, men så grunn at den kan tørke ut om sommeren. Det er en stasjonær røyebestand i Nordlaguna, og her er det gjennomført fiskebiologiske undersøkelser. Det er registrert til dels høye nivåer av organiske miljøgifter (PCB, DDT etc.) i røya. Disse miljøgiftene kommer fra langtransportert forurensning via nedbør og havstrømmer.

Det er en feltstasjon på øya som ligger nært sjøen. Her er det en gammel søppelfylling som inneholder betydelige mengder PCB. Forsvaret har laget en plan for både sikring mot utlekking av PCB og overvåking som Statsforvalteren i Nordland har godkjent. Planen er gjennomført med forsegling av overflata og overvåking. Alt nytt avfall transporteres bort fra øya.

6.2 Internasjonale vannregioner

Nordland og Jan Mayen vannregion er også grenseoverskridende til Sverige, i hovedsak til Bottenvikens vattendistrikt, men en liten del grenser også til Tornionjoki/Torneälv og Bottenhavet vattendistrikt. Dette krever at vannregionen har en felles forvaltning med god samordning med de svenske vannregionene om disse grensevannforekomstene.

Det er utarbeidet et eget strategidokument for arbeidet med grensekryssende vannforekomster i Norge og Sverige. Strategidokumentet for grensevassdrag har som hovedprinsipp at vannforvaltningen i Norge og Sverige, så langt det er mulig, skal organiseres etter grensene til avrenningsområdene. Karakterisering, risikovurdering og klassifisering av de grensekryssende vassdragene skjer i tett dialog med svenske myndigheter. Målet er å samordne miljømål, tiltak og overvåking, slik at planarbeidet fremstår som enhetlig på begge sider av riksgrensen. Dokumentet finner du her: <https://www.vannportalen.no/organisering2/nordisk-vannsamarbeid/>

I tillegg til det nasjonale strategidokumenetet nevnt ovenfor er det utarbeidet et eget regionalt samordningsdokument for de grensekryssende områdene langs Nordland vannregion, Troms vannregion, Bottenvikens vattendistrikt, Tornionjoki/Torneälv og deler av Bottenhavet vattendistrikt. Dette dokumentet beskriver i detalj hvordan samarbeidet skal gjennomføres mellom distriktene i 2022–2028, for eksempel hvilke møter som skal holdes, hvilken informasjon som skal utveksles til hvilke tidspunkter. Målet er å skape effektivitet i det løpende samarbeidet og fordele ansvar mellom distriktene.

7 Organisering av planarbeidet

Dette kapittelet beskriver hvem som har ansvar for hva i det regionale vannforvaltningsarbeidet, og hvordan arbeidet i vannregionen er organisert. Du kan også lese mer om organisering av vannforvaltningsarbeidet på regionalt og lokalt nivå på [Vannportalen](#).

7.1 Oppgaver og ansvar i vannregionen

Vannforskriften beskriver hvilke roller og ansvar forskjellige myndigheter har i vannforvaltningsarbeidet.

Vannregionmyndigheten (VRM) ligger hos Nordland fylkeskommune. Som VRM har fylkeskommunen ansvar for å lede og koordinere arbeidet med oppdatering av vannforvaltningsplanen. Vannregionmyndighetens viktigste oppgaver er å:

- Være plan- og prosessleder
- Samordne utarbeidelsen av sektorovergripende forvaltningsplaner
- Følge opp og sikre gode bidrag i planarbeidet fra vannområdene og ulike sektormyndigheter
- Legge til rette for medvirkning og informasjon i planprosessen
- Sørge for at kvalitetskrav og tidsfrister i henhold til vannforskriften overholdes

Statsforvalteren i Nordland har, som regional miljømyndighet, hovedansvaret for å utforme det faglige kunnskapsgrunnlaget. Dette skal gjøres i samråd med berørte sektormyndigheter, fylkeskommunen og kommuner. Statsforvalteren koordinerer arbeidet med:

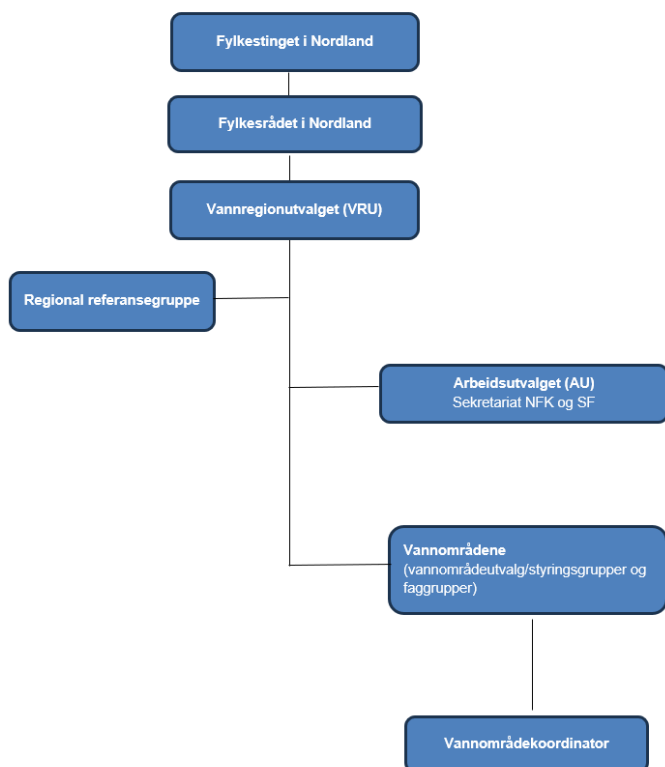
- Overvåking og datahåndtering knyttet til vannmiljøet
- Karakterisering av vannforekomstene
- Vurderinger av påvirkninger og risiko for om målet om god miljøtilstand nås
- Klassifisering av miljøtilstand

Sektormyndigheters ansvar: Både regionale og statlige sektormyndigheter, Statsforvalteren, fylkeskommunen og kommunene har et sektorielt myndighetsansvar. Dette innebærer både å utrede forslag til tiltak innen egne ansvarsfelt og bidra til at miljøpåvirker/ansvarlig tiltakshaver gjennomfører aktuelle tiltak. Sektormyndighetenes viktigste oppgaver er:

- Levere informasjon, kunnskap og data til karakteriseringsarbeidet for ansvarsområder
- Foreslå miljøforbedrende tiltak for egne ansvarsområder/levere materiale til tiltaksprogrammet
- Bistå ved fastsetting av miljømål
- Delta i vannregionutvalget og når aktuelt, arbeidet i vannområdene
- Gjennom bruk av myndighet bidra til at tiltak innen eget ansvarsfelt blir gjennomført

7.2 Organisering av planarbeidet i Nordland vannregion

Planarbeidet i Nordland vannregion er organisert i henhold til føringene i vannforskriften. Organisasjonskart over vannregionen er vist i figur 4.

Figur 4 Organisering av arbeidet i Nordland vannregion.

Nordland fylkesting er regional planmyndighet og øverste ansvarlige organ for planarbeidet. Nordland fylkesting vedtar oppstart av planarbeidet og skal behandle det endelige planforslaget.

Fylkesrådet i Nordland har ansvar for planarbeidet frem til endelig behandling i Nordland fylkesting. Fylkesrådet vedtar planprogrammet, samt planforslaget før høring og før endelig behandling.

Vannregionutvalget (VRU) er den viktigste arenaen for regionalt samarbeid om utarbeiding og gjennomføring av vannforvaltningsplanen.

VRU er et samarbeidsforum mellom nasjonale, regionale og lokale myndigheter. Utvalget har ingen overført myndighet over de deltagende sektormyndighetene, men sektormyndighetene skal følge opp de rammene vannforskriften setter innenfor sitt eget lovverk og egne virkemidler.

Utvalget søker å oppnå enighet. Ved uenighet skal dette fremgå av møtereferat og vedtatte dokumenter. Uenigheter kan løftes til direktoratene og departementet for avklaring.

Oppgavene til VRU er videre beskrevet i vannforskriften (kap 4) og presisert i [brev fra Klima -og miljødepartementet \(KLD\) om vannregionutvalget og rammer for vedtak](#).

Følgende myndigheter er representert i VRU:

- Nordland fylkeskommune
- Statsforvalteren i Nordland
- Kommunene – representert ved interkommunale politisk råd. VOK deltar som observatører.
- Miljødirektoratet

-
- Norges vassdrags- og energidirektorat
 - Fiskeridirektoratet
 - Mattilsynet
 - Kystverket
 - Statens vegvesen
 - Statens kartverk
 - Direktoratet for mineralforvaltning
 - Forsvarsbygg

Sametinget holdes orientert om arbeidet i VRU.

Arbeidsutvalget (AU). For å sikre løpende oppfølging og effektiv saksforberedelse er det opprettet et arbeidsutvalg som kan ha hyppigere møter. Arbeidsgruppen består av administrative representanter fra vannregionmyndigheten, Statsforvalteren, nasjonale og regionale sektormyndigheter. Vannområdene er representert med vannområdekoordinatorene.

De viktigste oppgavene til AU er:

- Være en regional arena for faglig diskusjon
- Delta i utarbeidelse av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram
- Bistå i vannområdene med det faglige arbeidet

Regional referansegruppe er en viktig arena for regional og lokal medvirkning. Det skal legges til rette for medvirkning fra frivillige organisasjoner, bransjeorganisasjoner og andre interessenter gjennom regional arbeidsgruppe. Bransjer og organisasjoner er representert i regional referansegruppe gjennom regionale representanter, mens mindre aktører og lokallag deltar på vannområdenivå. Det er interessegruppene selv som avgjør hva som er rett fordeling mht. til deltagelse på disse to nivåene.

Organisering i vannområdene

Mye av planarbeidet vil i praksis foregå lokalt i de ulike vannområdene. Her har kommunen og andre aktører lokal kunnskap om tilstand og påvirkninger, samt mulighet til å utvikle lokale løsninger. Kommunene er også en viktig myndighet for vann og avløp, landbruk, arealbruk, m.m. Regionrådene fungerer som styringsgrupper der dette er hensiktsmessig, men i noen vannområder er det satt ned egne utvalg bestående av administrativ eller politisk ledelse. Kommuner og andre parter bidrar også gjennom faggrupper administrert av vannområdekoordinatorene (VOK). Det som gjøres på vannområdenivå, både med hensyn til bidragene til vurdering av påvirkninger, risiko og tilstand, samt lokale tiltaksanalyser, er å regne som grunnlagsmateriale for den regionale planen.

Kommunene er myndighet med ansvar for å treffe vedtak om gjennomføring av tiltak innen bl.a.:

- Drikkevann
- Avløp
- Overvannshåndtering
- Landbruksforvaltning
- Arealforvaltning
- Forurensning

Vannområdekoordinator

Kommunene har mange oppgaver i forbindelse med vannforskriften, både som sektormyndighet, og planlegger av kommunens arealer. Vannområdekoordinator er en viktig premissleverandør for dette arbeide, og har blant annet følgende oppgaver:

- Daglig ledelse og koordinering av arbeidet i vannområdet/vannområdene
- I samarbeid med fylkeskommunen bidra til informasjon om arbeidet og konsekvensene av den regionale planen for kommunene
- Avholde kurs og veiledningsmøter med kommunene i vannområdet/vannområdene
- Samarbeid med deltakere i lokale utvalg og grupper, grunneiere og lokalbefolkning
- I samarbeid med VRM, statsforvalteren og VRU bidra til gjennomføring av revisjon av forvaltningsplan, tiltaksprogram og overvåkingsprogram

Vannområdeforum

Vannområdeforumet består av VRM (administrativt), koordinator i vannområdene og statsforvalteren (miljø) i vannregionen. Formålet er å sikre et møtepunkt for utveksling av erfaringer, og utarbeiding og oppfølging av planene i vannområdene. Forumet har ukentlige møter og er viktig for å drøfte felles utfordringer i vannområdene.

8 Konsekvensutredning: planens virkning på miljø og samfunn

Hva vil vannforvaltningsplanen bety for miljø og samfunn? Hvor langt vil vannforvaltningsplanen bringe oss i retning av bedre beskyttelse og forbedring av vannmiljøet? Hva vil planen bety for arealbruk og virksomhet innen viktige sektorer/næringer? For å få oversikt over dette vil vi arbeide fram en konsekvensutredning (KU) som del av arbeidet med å lage planen. Konsekvensutredning av de regionale vannforvaltningsplanene følger av KU-forskriften § 6 a.

Konsekvensutredningen skal være et hjelpemiddel som gir merverdi gjennom at planens beslutningsgrunnlag blir best mulig. I tillegg skal konsekvensutredningen oppfylle KU-forskriftens krav.

Forskrift om konsekvensutredninger sier at «for regionale planer kan konsekvensutredningen begrenses til å redegjøre for virkningene planen kan få på et overordnet nivå» (§ 18).

Konsekvensutredningen skal ikke omfatte detaljerte vurderinger av kostnader og beskrivelse av nytte i vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet. Konkret vurdering av konsekvenser for miljø og samfunn ved de foreslåtte tiltakene vil komme i forbindelse med sektormyndighetenes påfølgende gjennomføring av det enkelte tiltak.

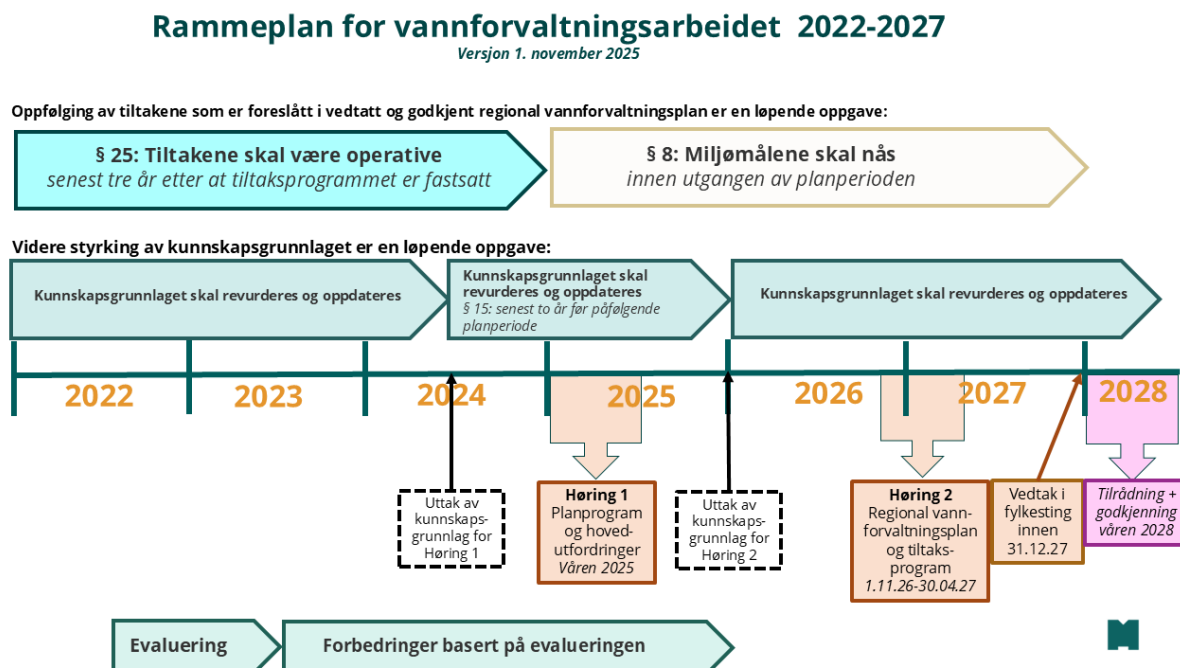
Konsekvensutredningens innhold og omfang vil tilpasses nivået som er påkrevd for en overordnet plan, (KU forskriften §17) og skal være relevant for de beslutninger som skal tas. Det ble utarbeidet et [veiledningsnotat om KU av vannforvaltningsplanene](#) i 2019. Det blir vurdert om det er behov og kapasitet til å videreutvikle denne veiledningen, basert på erfaringene fra forrige planrunde. Den endelige konsekvensutredningen vil inngå i planbeskrivelsen i selve vannforvaltningsplanen når den går på høring andre halvår 2026.

9 Planprosess, fremdrift og medvirkning

Dette kapittelet beskriver hvordan planprosessen skal gjennomføres, hvilke frister som gjelder og hvordan det skal legges til rette for deltakelse og medvirkning.

9.1 Fremdrift og organisering av arbeidet

Arbeidet med oppdatering av regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram består av flere faser. Det er utarbeidet en nasjonal rammeplan som fastsetter fristene for arbeidet. Se figur 5.

Figur 5 Nasjonal rammeplan med hovedfaser for arbeidet i perioden 2022-2027. Versjon: 01.11.2025.

Utarbeiding og høring av planprogram

Planprogrammet legger premissene for arbeidet med ny regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram. Forslag til planprogram var på høring og offentlig ettersyn fra 1. januar til 30. juni 2025. Relevante parter fikk da muligheten til komme med innspill på hovedutfordringer, prosess og medvirkningsopplegg. Alle innspill er vurdert og endringer innarbeidet i planprogrammet. Vannregionutvalget har gitt sin tilslutning til oppdaterte dokumenter før vedtak hos fylkesrådet i Nordland.

Utarbeiding og høring av forslag til ny regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram

Utredninger og vurderinger som skal ligge til grunn for den nye vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram gjennomføres i tråd med planprogrammet. Dette i tillegg til det løpende arbeidet med kunnskapsgrunnlaget om tilstand, påvirkninger og tiltak.

Sektormyndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt har ansvar for å delta i planprosessen ved å:

- Gjøre data og kunnskap om påvirkninger i egen sektor tilgjengelig i tide, slik at kunnskapsgrunnlaget for oppdaterte planer blir så godt som mulig når disse skal på høring annet halvår 2026, herunder også bidrag til utarbeiding av handlingsplan for restaurering av vassdrag

-
- Kvalitetssikre beskrivelse og bruk av egne tiltak og virkemidler
 - Oppdatere tiltak og miljømål. Beskrive hvor langt de har kommet i tiltaksgjennomføringen, om tiltakene er tilstrekkelige for å nå miljømålene eller om det må gjennomføres andre og eller mer omfattende tiltak
 - Delta i arbeidet som utføres av vannregionutvalget og lokale vannområdeutvalg når relevante tema innen deres ansvarsområde berøres, og for å sikre at ulike sektors påvirkninger og tiltak sees i sammenheng

Aktuelle myndigheter, interesseorganisasjoner og andre berørte og interesserte vil bli involvert. Etter medvirkningsprosessen vil vannregionmyndigheten utarbeide forslag til oppdatert vannforvaltningsplan. Forslaget legges ut på høring og offentlig ettersyn.

Politisk vedtak i Nordland fylkesting og nasjonal godkjenning

Den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram skal vedtas som regional plan av Nordland fylkesting. Deretter oversendes planen til Miljødirektoratet, som i samråd med direktoratsgruppen for vannforvaltning skal sikre at nasjonale føringer og vannforskriftens krav er fulgt. Miljødirektoratet sender så direktoratene sin tilråding til departementsgodkjenning (vannforskriftens § 29). Mer informasjon finnes her: [Sammenhengen mellom pbl. og vannforskriften](#).

Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget

Arbeidet med å oppdatere kunnskapen i vann-nett er kontinuerlig. Statsforvalteren har ansvar for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget om miljøtilstand, vanntyper og påvirkninger senest to år før påfølgende planperiode. I 2025 har statsforvalteren gjennomført arbeidsmøter med berørte sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner, representert av VOK for å oppdatere kunnskapen i vann-nett. Dette for å sikre et best mulig utgangspunkt før utarbeiding av planforslag.

9.2 Plan for medvirkning

Alle sektormyndighetene har både rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres saksfelt. Det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning skal ha mulighet til å medvirke og gi innspill. En god forvaltningsplan og et godt tiltaksprogram er avhengig av at et bredt spekter av interesser og brukere av vann deltar i prosessen fram mot godkjenning av planen.

I tillegg til ordinær høring etter plan- og bygningsloven forutsetter vannforskriften at det er etablert samordningsarenaer som gir mulighet for deltakelse og medvirkning. Disse arenaene skal være etablert både lokalt i vannområdene, regionalt gjennom vannregionutvalg med tilhørende referansegruppe, og sentralt gjennom direktoratsgruppen med tilhørende nasjonal referansegruppe.

Medvirkning foregår på ulike arenaer på lokalt og regionalt nivå. I vannregionen vår kommer vi til å legge til rette for bred medvirkning fra alle typer aktører i vannregionen. Det er mulig å påvirke hvordan medvirkningen skal legges opp løpende i planprosessen. Se plan for deltakelse og medvirkning i tabell 3. Tabellen beskriver *hva* som skal skje, men ikke *hvordan*. Regional referansegruppe vil brukes som arena for konkretisering av hvordan medvirkning skal inngå i planarbeidet. Det vil ved behov sees på muligheten for møter ol. på kveldstid.

Det er behov for å jobbe mer med formidling og kommunikasjon i vannforvaltningsarbeidet. Dette er viktig for å øke bevisstheten om betydningen av godt vannmiljø, skape eierskap og forståelse for tiltaksgjennomføring, og ikke minst for å dele de gode historiene om alt det viktige arbeidet som

gjennomføres. Fylkeskommunen vil derfor ha et ekstra fokus på klarspråk ved formidling av informasjon om vannforvaltning og ved tilrettelegging for medvirkning.

Tabell 3 Plan for deltakelse og medvirkning

Aktivitet	Tidsperiode	Deltagelse og medvirkning	Målgruppe
Høring (1) av: - Planprogram - Hovedutfordringer	1. januar 2025-30. juni 2025	Høringsmøte(r)	Sektormyndigheter, vannområdene, interesseorganisasjoner, andre berørte og interesserte
Høring 1 oppsummeres. Planprogram og hovedutfordringer ferdigstilles	Juli - november 2025	- Etter behov møte i arbeidsutvalget og regional referansegruppe - Møte i vannregionutvalget	Fylkeskommunen (VRM), vannregionutvalget
Vedtak av planprogram og hovedutfordringer	Januar 2026	- Behandling i fylkesrådet i Nordland	Fylkeskommunen (VRM)
Utarbeide forslag til høringsdokumenter: - Forslag til oppdatert vannforvaltningsplan med KU - Forslag til oppdatert tiltaksprogram	Januar 2026 august - 2026	- Innhente innspill fra sektormyndigheter - Møter i vannområdene - Temamøter - Møter i regionale og lokale referansegrupper - Møter i arbeidsutvalget og vannregionutvalget - Konsekvensutredning (KU) av plan	Fylkeskommunen (VRM), statsforvaltere, vannområder, sektormyndigheter, interesseorganisasjoner, andre berørte og interesserte
Høring (2) av: - Forslag til oppdatert vannforvaltningsplan med KU - Forslag til oppdatert tiltaksprogram	1. november 2026 - 30. april 2027	Høringsmøte(r)	Sektormyndigheter, interesseorganisasjoner, andre berørte og interesserte
Høring 2 oppsummeres. Forvaltningsplan og tiltaksprogram ferdigstilles	Mai 2027 - september 2027	- Etter behov møter i vannområdene, arbeidsutvalget og regional referansegruppe - Møte i vannregionutvalget	Fylkeskommunen (VRM), statsforvaltere og daglige ledere / koordinatorene i vannområdene

Vedtak av regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram og handlingsprogram	Senest desember 2027	Behandling i Nordland fylkesting	Fylkeskommunen (VRM)
Vedtatt forvaltningsplan sendes til Miljødirektoratet for nasjonal godkjenning	Januar 2028	– Miljødirektoratet, i samråd med direktoratsgruppen, gir tilrådning til departementene – Departementene gir endelig godkjenning	Fylkeskommunen (VRM)

Vedlegg 1. Begreper og definisjoner

EUs rammedirektiv for vann (vanndirektivet)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF om etablering av rammer for en felles vannpolitikk i EU, er et av EUs viktigste og mest omfattende og ambisiøse miljødirektiver. Vanndirektivet har som generelt mål at alle vannforekomster minst skal opprettholde eller oppnå "god tilstand", jf. kriterier.

Vannregion

Flere tilstøtende nedbørfelt, med tilhørende grunnvann og kystvann, som er satt sammen til en hensiktsmessig forvaltningsenhet (største forvaltningsenhet).

Vannområde

En del av en vannregion som består av flere, ett enkelt eller deler av nedbørfelt, med eller uten kystområde, som er satt sammen til en hensiktsmessig forvaltningsenhet.

Vannforekomst

En avgrenset og til dels betydelig mengde av vann, som for eksempel innsjø, magasin, elv, bekk, kanal, grunnvann, fjord eller kyststrekning, eller deler av disse.

Vannregionmyndighet (VRM)

Vannforskriften § 20 angir hvilke fylkeskommuner som skal være vannregionmyndighet for den enkelte vannregion. Vannregionmyndigheten skal i nært samarbeid med vannregionutvalget, koordinere arbeidet med å gjennomføre oppgavene iht. vannforskriften (§ 21).

Vannregionutvalg (VRU)

Et samarbeidsorgan for Vannregionmyndigheten i arbeidet med å gjennomføre vannforskriften. VRU skal bestå av representanter fra berørte sektormyndigheter, statsforvaltere, fylkeskommuner og kommuner, og er oppnevnt og ledet av vannregionmyndigheten (vannforskriften § 22).

Tiltaksprogram

Et sektorovergripende tiltaksprogram for den enkelte vannregion skal oppsummere alle relevante fastsatte tiltak, og relevante typer av tiltak, som foreslås for å oppfylle miljømålene i forvaltningsplanen. Tiltaksprogrammet utarbeides av vannregionmyndigheten i samarbeid med vannregionutvalget. Det skal oppdateres hvert sjette år (vannforskriften § 25).

Grunnleggende og supplerende tiltak

Grunnleggende tiltak er tiltak som er lovpålagt gjennom andre lover og forskrifter enn vannforskriften, f.eks. forurensningsloven, vannressursloven, etc. Supplerende tiltak er andre tiltak som må gjennomføres i tillegg til grunnleggende tiltak for å nå vannforskriftens miljømål. Supplerende tiltak er ofte frivillige, og gjennomføres ved hjelp av økonomiske og administrative virkemidler.

Vann-nett

www.Vann-nett.no er kunnskapsdatabasen for arbeidet med vannforskriften i Norge. Her finnes informasjon om miljøtilstand, påvirkninger og planlagte tiltak på landsbasis, regionalt og lokalt nivå.

Påvirkning

Kjente påvirkninger som vurderes å kunne påvirke miljøtilstanden i vannforekomsten. Alle relevante påvirkninger som kan gi avvik fra naturtilstanden skal registreres i Vann-Nett.

Sterkt modifisert vannforekomst (SMVF)

Vannforekomster der samfunnsnyttig aktivitet har endret vannføring og/eller fysiske forhold i så stor grad at god økologisk tilstand ikke kan oppnås, uten at det går vesentlig ut over formålet med aktiviteten, utpekes som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) dersom kriteriene i vannforskriftens § 5 oppfylles.

Sektormyndighet

Den myndighet som forvalter lover, regelverk og andre virkemidler for tilsyn, kontroll og annen regulering av virksomhet, innenfor en definert type aktivitet (sektor) i samfunnet.

God økologisk tilstand (GØT) og godt økologisk potensiale (GØP)

God økologisk tilstand (GØT) er det miljømålet alle vannforekomster skal oppnå med mindre annet er bestemt, jf. vannforskriften § 4. Godt økologisk potensiale (GØP) er den tilstanden som kan oppnås i en SMVF dersom alle aktuelle miljøforbedrende tiltak som ikke går vesentlig utover det samfunnsnyttige formålet (vannforskriften § 5) gjennomføres.

Kort om miljømål

Vannforskriften setter rammene for fastsettelse av miljømål. «Standard miljømål» er *minst god økologisk og god kjemisk tilstand for overflatevann* (§ 4), og *minst god kvantitativ og god kjemisk tilstand for grunnvann* (§ 6).

Det gjøres egne vurderinger i sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Det økologiske miljømålet for SMVF er *godt økologisk potensiale*.

Hovedregelen er at miljømålene skal nås innen utgangen av 2027 (§ 8), men det er åpning for å sette *utsatt frist* (§ 9). I særlige tilfeller der samfunnsnyttig aktivitet gjør at det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålene, kan det settes *mindre strenge miljømål* (§ 10).

Der det er fare for at miljømålet ikke nås innen fristen skal det igangsettes tiltak for å nå miljømålet.

I tillegg til vannforskriftens miljømål kan flere vannforekomster ha lokale brukermål, eller mål fastsatt i regelverk om drikkevann, badevann eller verneformål.